

ČAS TŘEŠŇOVÉHO DÝMU
hra v polosnu

Kateřina Rudčenková

(2007)

Tento text je autorským dílem a je chráněn dle autorského zákona. Bez příslušného svolení není nikdo oprávněn tento text jakýmkoliv způsobem upravovat a užívat. Poskytnutí tohoto textu další osobě za jiným účelem než je jeho divadelní nastudování je povoleno pouze se souhlasem DILIA. Porušení tohoto zákazu a užití textu bez příslušného svolení je porušením autorského práva resp. práv souvisejících s autorským právem a zakládá občanskoprávní i trestněprávní odpovědnost.

V případě zájmu o užití tohoto textu se obraťte na divadelní oddělení DILIA na tel. 266 199 826, amatérská sdružení se mohou obracet přímo na tel. 266 199 845.

www.dilia.cz

Postavy:
Valérie (1919)
Marie (1949)
Anna (1979)

Odehrává se v roce 2009.

replika označená /lomítkem začíná současně s předcházející replikou

*„Příbuzenská linie ukazuje identitu mnohem silnější, mnohem zajímavější, než je identita
juristická – a také identitu mnohem jistější, poněvadž myšlenka původu nás uklidňuje, zatímco
myšlenka na budoucnost nás rozrušuje, probouzí úzkost.“*

Roland Barthes: Světlá komora

1. sen – Posedlost bílou

Zní slovenská lidová píseň Zahučali chladne vjetry (svadobná z Holiča).

*1. Zahučali chladné vjetry v doline,
vjadne kvítí v tej našej dedine,
ej, mamičko, dneska ja svadbu mám,
mamičko moja, dneska sa vydávam,
ej, mamičko, dneska ja svadbu mám,
mamičko moja, dneska sa vydávam.*

*2. Zlúbil sa mi prespolni šúhajiček,
zarostá mne k vašemu chodníček,
ej, mamičko, jak na vás spomenu,
mamičko moja, slzy mňa zalejú,
ej, mamičko, jak na vás spomenu,
mamičko moja, slzy mňa zalejú.*

Zahučali chladné vjetry.

Během snů (s výjimkou sedmého) mají na sobě Valérie a Marie svatební šaty, kdežto Anna je oděná do manšestráků a trička.

- VALÉRIE Všechno je bílé. Bílá cesta, po které spolu jdeme, bílé šaty, bílá oblaka, bílí ptáci, bílý průvod za námi, bílá vlečka, která se za mnou táhne bílým údolím a bílé družičky nesoucí její cípky se ztrácejí až v dáli za bílým obzorem.
- MARIE I naši nastávající budou mít bílý oblek? A klobouček?
- VALÉRIE Pojedeme na bílém voze taženém šesti bělouši se stříbrnými chocholy. A jestli nám přes cestu přeběhnou nějaké kočky, pak jen samé bílé. Bílí vozkové v bílých kabátech bílým bičem ženou bílé koně v bílých postrojích, s bílými klapkami na očích, s bílými podkovami.
- ANNA Kdybychom jeli zasněženou krajinou, bylo by všechno ještě bělejší.
- VALÉRIE Pravda, ale přece nechceš čekat až do zimy? Po obřadu si sedneme k bílým stolkům na bílé židličky a vypijeme si bílou kávu.
- MARIE I všichni hosté jsou bílí, podávají se jen bílé tvarohové koláčky, ženy v rukou a muži v klopách mají jen bílé květiny.
- ANNA Nejspíš i to dítě, které čekáš, bude celé bílé. Nebo chceš říct, že jsi bělostná panna?

(Marie a Valérie si dají ruku na svá lehce těhotná břicha)

VALÉRIE Samozřejmě

MARIE / Samozřejmě.

ANNA A teď si představ, že se ti najednou tajdle zespoda na těch bělostnejch šatech objeví obrovskéj radej flek. Nebo se ukáže, že ty urostlý běloušové jsou ve skutečnosti zablácený voli! A že kytka, co jsi právě hodila za sebe, byla skleněná, a tý, co se nejvíc chtěla vdávat a vymrštila se pro ni jako brankář, rozbila hlavu.

MARIE Můj milý mě miluje.

ANNA Prosím tě, Sněhurko, viděl tě jen jednou, a to jsi ještě ke všemu spala v rakvi.

VALÉRIE Můj milý...

ANNA Popelko, ty taky mlč – k tomu, aby vystrojil veselku, mu stačilo si s tebou jen třikrát zatancovat.

VALÉRIE Ty máš co říkat, Růženko. Taky jsi spala, když se k tobě prosekal tím trním. Jeden pohled, jedna pusa, a už věděl, že jsi ta pravá! Ha ha!

ANNA Já jsem ale na rozdíl od tebe měla na výběr.
MARIE Počkejte, a Červená karkulka se taky vdává?

ANNA Taky.

MARIE A koho si bere?

ANNA Vlka. Ta si holka s krví na šatech starosti dělat nemusí.
(konec snu)

Interview

Hlas Vítejte vás při sledování naší pravidelné relace Neviditelný reportér. Máme tu dnes jako hosta mladou úspěšnou malířku Annu, čerstvou držitelku ceny Výtvarný talent roku. Moje první otázka zní - teď když jste dostala tuto prestižní cenu pro mladé umělce, jaké jsou vaše nejbližší plány?

Anna Chci uvidět svou tvář.

Hlas Prosím?

Anna Moje nejbližší plány jsou dál malovat, to je všechno.

Hlas To je všechno?

Anna Chci se dál pokoušet skrze své malování snažit dobrat toho, kdo jsem a kde žiju.

Hlas Proč myslíte, že jste tu cenu dostala právě vy?
 Anna Mám se tu sama vychvalovat?... asi se mi ten obraz povedl...
 Hlas ... nebo?
 Anna Nebo všichni ostatní byli ještě horší.
 Hlas ... nebo?
 Anna Nebo ve mně vycítili tu...
 Hlas Co?
 Anna Řeknu vám to tak. Když se v porodnici lékaři mají rozhodnout, které z nedonošených dětí zachrání - oni si totiž nemůžou dovolit zachraňovat všechny – víte, podle čeho se rozhodují? Podle toho, které z těch miminek, které ještě vůbec nic nevědí o světě, samo nejvíc bojuje o život. Ještě ani nevíte, že jste na světě, a už musíte bojovat o svoje místo v něm.
 Hlas A proto jste dostala cenu? Že sama bojujete?
 Anna *(pokrčí rameny)*
 Hlas Proč vlastně malujete?
 Anna Protože mě nic jiného nezajímá. Maluju to, čím držím u života. Hlavně tváře lidí. A svoji tvář.
 Hlas Ale proč jsou vaše autoportréty většinou akty? Někteří vaši kritici podotýkají, že jde spíš o exhibicionismus.
 Anna Nahota zkrátka nejlíp vystihuje holou pravdu.
 Hlas Co se snažíte najít?
 Anna Asi to, co hledáme všichni. Něco nad námi, co má s námi slitování, co nás miluje, i když my se nemilujeme.

Narozeniny

(U stolu proti sobě sedí Marie a Anna, mezi nimi hoří třicet svíček na dortu, chvíli nic, jen to hoří)

MARIE No?

(Anna je sfoukne)

Všechno nejlepší. Mojí holčičce, která už je tak velká.

ANNA Děkuju.

(dá jí dva dárky, jeden maličký, druhý objemný; A. vybalí první dárek, je to kožich)

MARIE Viděla jsem tě v televizi, slušelo ti to. Ale cos to vedla za divný řeči o těch nedonošených dětech?

ANNA Hm. *(zklamání z kožichu)* To byla taková metafora, víš.

MARIE Tak si ho přece zkus.

(A. si ho obleče, stojí toporně, nešťastně, ale snaží se to nedat najevo)

MARIE Je ti dobře. Sluší ti.

ANNA Hm.

MARIE No co je?

ANNA Víš, že já kožichy nenosím.

MARIE Musíš mít něco teplého na zimu.

ANNA Mám přece bundu.

MARIE Něco opravdu teplého.

ANNA Ale proč kožich?

MARIE Nemusíš pořád vypadat tak...

ANNA Kožichy nosej jenom manželky mafiánů, Rusky a kurvy. Proč zrovna já?!

MARIE Aby ti nenastydly vaječnický. Jak to myslíš? Já taky nosím kožich.

ANNA Mami, dneska je mi třicet. Představ si, že oblečení už si docela dlouho kupuju sama.
(Anna si sundá kožich, otevře druhý balíček, je to prstýnek, rozzáří se)

Jé, ten je krásný!

MARIE Je po mé mamince. Dal jí ho jeden profesor, který se o ni ucházel, ale ona si místo toho vzala našeho tátu.

ANNA To je škoda, že jsem ji nepoznala.

MARIE Trochu jsi přibrála, vid'?

Nejsi náhodou těhotná?

ANNA To určitě!

MARIE Jak se má Xaver?

ANNA Dobře.

MARIE Jo, na, tady jsem ti našla nějaké inzeráty...

ANNA Nehledám práci.

MARIE ... na místo, které odpovídá tvému vzdělání. Pak se na ně podívej.

ANNA Pane bože.

MARIE Vidělas, jak se daří tomu fikusu?

ANNA Jo, je fakt pěkný.

MARIE Akorát nechápu, proč tajdletou větví roste sem, a ne tady, kde má přece mnohem víc místa i světla.

ANNA Mami, ten fikus přece ví, co dělá.

MARIE Já myslím, že ne. Dělá to špatně.
(ukáže mezi krabicemi na plechy, zvedne pytel s formičkami na vánoční cukroví)

To stěhování už mi snad dlouho nepotrvá. Tohle ti tu nechám, jo?

ANNA To nemusíš, víš, že nepeču.

MARIE Ted' ne, ale až budeš mít děti, tak na Vánoce...

ANNA Cukroví maj v obchodě, proč bych s tím ztrácela čas?

MARIE Chceš říct, že neupečeš dětem ani cukroví?!

ANNA Jakým dětem?

MARIE To nemyslíš vážně! Cožpak jsi neměla ráda, když jsem vám pekla?

ANNA Ale jó, měla. *(pauza)* Včera v noci se mi zdálo, že jsi, mami, nemocná.

MARIE Hm. To je hezké.

ANNA Měla jsi na sobě bílou košili. Pomáhala jsem ti do schodů, byla jsi slabounká a lehounká.

MARIE Takové smutné sny se ti o mně zdají?

ANNA Jenže ono to vůbec smutné nebylo.

MARIE Ne? A jaké to bylo?

ANNA Osvobozující.

MARIE A víš, co se dnes v noci zdálo mně? Zabloudila jsem v třešňovém lese. Některé stromy kvetly, ale na druhé straně sadu už byl podzim, a jak jsem šla, přezralé třešně padaly ze stromů jako kroupy. Šla jsem v bílých šatech.

ANNA Do lesa v bílých šatech?

MARIE Měli jsme se totiž brát s mým Janem.

ANNA Ne s tátou?

MARIE Ne, s Janem. Řekl mi v lese – možná se vidíme naposled. A opravdu, zmizel. Zoufale jsem ho hledala po celém lese. Domů jsem přišla od těch třešní celá zakrvácená.

(venku začne bouřka, blesky, hromy, déšť)

Zvedá se vítr, musím zavřít okna.

(odejde)

ANNA Sem se mám vrátit... Do bytu, ve kterém se moji rodiče rozvedli... do bytu, ve kterém spali na oddělených postelích. Co když je ten byt prokletej, co když mě v něm každý opustí jako nás kdysi otec. Ty postele se v každém případě musí vyhodit.

Zjevení Valérie

Zatímco Anna si mluví pro sebe, na gauč v šeru usedne Valérie, takže když si tam Anna chce sednout, nadskočí, jak se lekne.

Z repra jsou slyšet jen jejich vnitřní hlasy, ale ony nemluví.

VALÉRIE Snad už bych ten byt teď ani nepoznala. A toho času, co jsem tu prožila...

ANNA Pomoc, někdo nám vlezl do bytu! Je tady nějaká ženská!

VALÉRIE Tvoje babička.

ANNA A tvrdí, že je moje babička! Já přece babičku nemám! Babička leží na hřbitově.

VALÉRIE Babička je tady.

ANNA Takže ta paní prej utekla z hrobu.

VALÉRIE Já věděla, že budeš vyděšená. Kdy už konečně živí pochopí, jak tenká je hranice mezi bytím a nebytím?

ANNA Sedí tu mrtvá ženská, hýbe se a baví se se mnou v myšlenkách, ach jo. Jak jí můžu věřit, že je to moje babička, když jsem ji nikdy neviděla! To by moh říct přece každéj. *(sedne si vedle ní na gauč)*

(Valérie podá Anně fotku sama sebe s Marií jako dítětem, Anna si ji porovnává; odteď mluví už obě nahlas)

No jo, tu fotku znám. Ale... když jste umřela, tak... pokud vím... vám bylo jen asi čtyřicet... a teď...

VALÉRIE I v našem světě...

ANNA ... se stárne? A vy...

VALÉRIE Přece mi nebudeš vykat.

ANNA A jak nejmíc tam může... se tam může zestárnout?

VALÉRIE Má to obyčejné lidské hranice.

ANNA Babi, ale jak jsi to udělala? Nezdáš se mi?

VALÉRIE Já nevím. Ve výjimečných případech se to smí.

ANNA A je výjimečnej případ, jo?

VALÉRIE Hm.

(vejde Marie)

MARIE S kým to tu mluvíš?

ANNA Máme návštěvu.

MARIE Koho jsi pozvala?

ANNA Přišla babička.

MARIE Jaká babička? Kdo jste?
VALÉRIE Maruško.
MARIE Jak je to možné?
VALÉRIE Naposledy jsem tě viděla takhle malou... Na hrob za mnou moc nechodíš.
MARIE Já vím... když já hroby... myslela jsem, že mrtví už po smrti nežijou, no.
VALÉRIE No vidíš.
MARIE Ale někdy se mi o tobě zdá.

(Anna ukáže Valérii její prstýnek, který právě dostala)

ANNA Podívej, co jsem dostala. Prý dárek od profesora?
VALÉRIE Můj profesor. Maminka si přála, abych si ho vzala. Dost jsem ji zklamala.
MARIE Počkejte, já to nechápu. Jak je možné, že jsi tady...
VALÉRIE Člověk má právo se jednou vrátit mezi živé, když má pocit... že je to nutné.
MARIE A proč je to nutné?
VALÉRIE Snad to brzy pochopíte.
ANNA A ty jsi ho chtěla, profesora?
VALÉRIE On byl žádaná partie. Ale vašeň to zrovna nebyla. Pamatuješ si na dědu Josífka?
ANNA Moc ne. A k dědovi to vašeň byla?
VALÉRIE Na začátku ano.

(rozhlíží se po bytě)

Tady se to změnilo... Tam, kde bývaly dveře, stojí skříň, místo naší kuchyně je obývací pokoj a z chodby se stala průchozí kuchyňka... Nic už není na svém místě.

ANNA Teď tu budu bydlet já.
VALÉRIE Sama?
ANNA S Xaverem.
VALÉRIE To je tvůj manžel?
ANNA Přítel.
VALÉRIE Kamarád?
ANNA Přítel, to je víc než kamarád. Jaké je to v záhrobí, babi?
VALÉRIE To víš, nuda. Mrzí mě, že se mnou Josífek není v jednom hrobě.
MARIE Museli jsme tátu pohřbit do jeho rodiště. *(Valérii)* Váš hrob přece patří rodině tvých předků, patří jim celý hřbitov.
VALÉRIE Já vím. Ale radši bych byla s ním. *(Valérie se zastaví před obrazem s lebkou, karafou vína a kartami)* Tak ten obraz nakonec dokončil? Povedl se. Začal s ním, než jsem onemocněla. *(Marii)* Musíš mi říct, jak jsi vyrostla... Muselo to být pro tebe tak těžký. Ani nevím, co jsi studovala.
MARIE Práva.
VALÉRIE Vážně? To jsi šikovná.
MARIE Anna má taky práva.
VALÉRIE A co děláš teď?
MARIE Pracuju u Nejvyššího soudu.
VALÉRIE Jako soudce?
MARIE Už rok jsem předsedkyní.

VALÉRIE No ne, to tě jmenoval sám prezident?
MARIE Ano.
VALÉRIE To jsem na tebe ale strašně pyšná! Já věděla, že ty v životě něco dokážeš! Mé šikovné dítě. Měla jsi vždycky svoji hlavu. A čím je Anička?
MARIE Ále, té se pracovat nechce.
ANNA Já jsem génius, babi, ale svět to nedokáže akceptovat, protože zatím neexistuje slovo génius v ženském rodě.
VALÉRIE Tak si ho vymysli. A v kterém oboru jsi génius, děvče?
(Anna přitáhne odvedle velké plátno s obrazem)
Ty maluješ! Nádhera! To máš po Josífkovi. Ten by byl rád, kdyby to věděl!
(Marii) Tobě se to nelíbí?
MARIE Ovšem, je to obdivuhodné. Ale cožpak se tímhle může žít?
(A. už tyhle řeči zná, je vzteklá)
Obraz si někdo koupí jednou za rok, z toho se přece nedá žít. Měla by mít nejdřív pořádnou práci a k tomu si malovat.
ANNA „K tomu si malovat!“ Malování vyžaduje celého člověka, plné nasazení. Kdybych si malovala jen při zaměstnání, tak budu malovat jako děda rychlostí jedno zátiší s lebkou za rok. Člověk se musí rozhodnout...
MARIE ... že chce skončit jako zneuznaný umělec, to ano. To je rozhodnutí! Jen předstírej, že se ti líbí být chudá...
ANNA Stačí mi, že mám z čeho žít.
MARIE No jistě! Tak jen řekni babičce, čím se živíš.
ANNA Až se mi bude chtít.
MARIE Dělá v baru.
ANNA Dělán tam proto, abych měla čas na malování.
MARIE Roznáší pivo! Kvůli tomu chodila na univerzitu.
ANNA No a? Důležité je, že nemusím pracovat každý den a nemusím ráno vstávat.
MARIE Nevstává před dvanáctou. Potřebuje hlavně hodně odpočívat...
ANNA V umění je totiž čekání stejně důležité jako tvorba. Skutečně není nad to, když rodiče dokážou podpořit své děti v jejich úsilí.
MARIE Úsilí! Úsilí! Taková póza...
VALÉRIE Proč myslíš, Maruško, že by Anna měla žít podle tvých zásad? Myslíš, že bude šťastnější?
MARIE Samozřejmě. Ale to je moje vina, že takhle hloupě žije, špatně jsem ji vychovala.
VALÉRIE Já si zas vyčítám, že jsem s tebou nebyla, když jsi vyrůstala. Brzy bude noc. Nemělo by se dojít pro uhlí?
ANNA Už se netopí uhlím, babi, ale plynem.
VALÉRIE Nemělo by se teda dojít do sklepa pro plyn?
ANNA Pro plyn, se, babi, nechodí do sklepa.
VALÉRIE A kde se teda skladuje? Snad ne ve špajzu?
ANNA Plyn, ten, babi, nikdy nedorazí. Proudí ho nekonečně v trubkách. Buď si ho pustíš do kamen, nebo ne.
VALÉRIE Není to nebezpečné? Co ten plyn dělá, když si ho k sobě nepustíš?
ANNA Čeká v té trubce.
VALÉRIE Čeká na nás?

2. sen - Godot

ANNA Na co tu čekáme?
VALÉRIE Přece na to, až nás oddají. Přijdeš na svatbu, a zapomeneš, proč jsi přišla?
ANNA Aha. A nevdí ženichům to šípkové trní?
MARIE Nevadí, jsou oblečeni do brnění.
ANNA A naši otcové... jsou připraveni odvést nás k oltáři?
MARIE Pokud vím, úplně namol ještě nejsou.
ANNA Kdo dnes oddává?
VALÉRIE Otec Godot.
ANNA Á, symbolické.
MARIE Zdá se mi to, nebo ne? Tam v dálce hoří!
ANNA Prosím vás, já nejsem vůbec ve své kůži. Myslíte, že by šlo ten obřad ještě zrušit, nebo už mi nezbývá nic jiného než říci Ne? Já musím ještě tyhle urny odnést do urnového háje. A prosím vás, kdyby náhodou mí mrtví předci nebyli s místem spokojeni, mohu je ještě přeložit jinam?

(konec snu)

ANNA Co všechno se stalo, než jsem se narodila...

MARIE Bude-li to chlapec, bude se jmenovat Benjamín. Nejspíš to bude kluk. Takové štěstí, že by se narodilo děvčátko, si ani neumím představit. Holčička!

ANNA Kdyby se mě zeptali ještě v matčině lůně, odpověděla bych docela jasně: u mě se s vagínou neobtěžujte! Ale jestli chceš, přírodo, zbuďdarma měsíčně prolévat mou krev a trápit mě bolestí, tak prosím.

VALÉRIE Ty sis přála dceru, já taky, ale Josífek si ze všeho nejvíc přál sportovně nadaného syna.

ANNA Děda Josífek? No jo, náš sportovec, náš Sokol!

VALÉRIE Přál si sportovně založeného syna, ale narodila se nám buclatá holčička. *(Marii)* A ty jsi pohyb vyloženě nesnášela.

MARIE Na bruslích jsem stála dohromady třikrát v životě a pokaždé to skončilo výronem. Sportovkyně! Otec mi zakazoval malovat se a nosit podprsenku, protože sportovkyně přece podprsenky nenosí. *(Anně)* Tys byla šikovná. A ještě k tomu krásná, usměvavá.

ANNA Když se narodí holčička, nasadí se jí náušničky, oblečou růžový dupačky načešou vlásy s mašličkami a doporučí se jí, aby se usmívala a byla zticha.

MARIE Tys byla tak veselé dítě! Teď děláš všechno pro to, aby nikdo nepoznal, že jsi hezká holka. Tímhle účesem si škodíš... To bylo hezké, když jsi měla dlouhé vlasy, nosívala jsi takový ten rozkošný drdůlek, pamatuješ?

ANNA No jo, furt!

MARIE Já jsem jako malá moc krásy nepobrala. Byla jsem o hlavu vyšší než kluci z naší třídy, měla jsem ohromnej zadek, za ktorej jsem se styděla, a co hůř, byla jsem z celé třídy nejchytřejší. Dívka převyšující spolužáky jak

vzrůstem, tak intelektem bývá u chlapců „mimořádně oblíbená“. Ale neměla jsem maminku, která by mi řekla, že z toho vyrostu.

ANNA Babičko, jaké tys měla dětství?
 VALÉRIE Z dětství si pamatuju hlavně slunce, rybníky a lesy na Vysočině, moje drahé sestry a milé bratry. Nás bylo sedm! Když jsem se narodila, můj tatínek, tak jako na počest narození každého svého dítěte, zasadil na zahradě třešeň. V zahradě stálo deset třešní, protože se nás narodilo deset. Tři moji sourozenci se ale ještě jako batolata utopili v rybníčku za statkem.

(zvuk moře)

ANNA Já mám ráda vodu úplně ve všech podobách. V moři, bažinách, ve vaně, v dešti...

MARIE Já dokážu celé dny ležet na slunci u moře a poslouchat vlny. Jednou vedle mě v moři plavala želva!

VALÉRIE Já jsem u moře nikdy nebyla.

ANNA Moře se hýbe jako při rozkoši. Miluju tu modrou plochu posetou plachetnicemi, co z výšky vypadají jako velcí bílí ptáci.

VALÉRIE Moře je moje touha, kterou bych si chtěla splnit. Nebudete tomu věřit, ale já neumím plavat. Zapomněla jsem to, protože jsem v patnácti letech zažila pod vodou něco zvláštního. Viděla jsem lidi, které jsem hladila a zdravila. Měla jsem pocit, že jsem se ocitla v úžasném, krásném světě. Pak jsem se nějak dostala na břeh a jako zvíře jsem se odplazila k ručníku a po zbytek života jsem o tomhle zážitku mlčela. Patrně jsem se tehdy topila.

ANNA Tak my tě vezmeme k moři, vid', mami?
 MARIE To je nápad. A zase tě plavat naučíme!
 VALÉRIE To byste pro mě udělaly? To by bylo krásné! Josífek nesl dost těžce, že neumím plavat.

MARIE Víš co, tak vyrazíme okamžitě. Co s sebou potřebujeme?
 VALÉRIE Já nic...
 MARIE Plavky!
 ANNA Vezmu dvoje i pro tebe, babi.
 VALÉRIE Vyrazíme hned?
 ANNA Jaké je nejbližší moře?
 VALÉRIE Středozevní?
 ANNA Jaderské!
 MARIE Jedeme k Jadranu!
 ANNA Vzhůru na Jadran!

3. sen – Nebyly to naše matky?

ANNA Nevzpomínáte si náhodou – vdáváme se z vlastního rozhodnutí, nebo nás přinutili?
 VALÉRIE Kdo jako myslíš?
 ANNA Já nevím – otec, matka, okolnosti ...
 VALÉRIE Už si nevzpomínám, jak k tomu rozhodnutí došlo.
 MARIE V každém případě je pevné.
 VALÉRIE Myslela jsem, že touha vdát se zkrátka tryská z pramene mojí podstaty.
 ANNA Myslíte, že tryská spolu s krví?

VALÉRIE Naučili mne, že sňatek jsou šaty, bez nichž jsem nahá.
 ANNA Tyhle bílé šaty?
 MARIE Děláme to snad kvůli dětem. Protože už jsou na cestě.
 ANNA Nechtěly to náhodou hlavně naše matky?
 VALÉRIE MOJE MAMINKA...
 MARIE / MOJE MAMINKA...
 VALÉRIE UMŘELA,
 MARIE / UMŘELA
 VALÉRIE když jsem byla malá.
 MARIE / při porodu.
 ANNA Pak už zbývá jediné vysvětlení - šalebné jmění vašich sličných princů.
 VALÉRIE A CO LÁSKA?
 MARIE / A CO LÁSKA?
 (konec snu)

MARIE Jo, Anči, už jsem ti to říkala? Karin se měla vdávat...
 ANNA Ach ne, zase jedna z těch slavných historek s předpokládaným koncem?
 „Potom se vzali, a jestli nezemřeli, žijí dodnes.“ Poslední dobou
 těchhle historek záhadně přibývá...
 MARIE ... ale svatba se odkládá, protože je těhotná!
 ANNA Ne! Tak to je trumfové eso! Oznámení o těhotenství většinou přichází až s
 půlročním odstupem po svatebním oznámení.
 MARIE A zvrací.
 ANNA S odbitím třicátého roku ženy jako mávnutím kouzleného proutku
 přestávají být hluché k šalebnému tikání svých skvěle načasovaných
 biologických hodin, houfně uzavírají výhodné předmanželské smlouvy a
 jako dobře pěstěné stádečko krav poslušně zabřezávají.
 MARIE Ty tvoje divné řeči. Za nás se říkalo první dítě nejpozději do třiceti, teď se
 říká do pětatřiceti, takže máš ještě čtyři roky čas!
 ANNA Proč se mě nikdo neptá, co chci já?
 MARIE Já už ve třiceti dítě měla! Od své dcery se ale vnučat zřejmě nedočkám. To
 přece ona nemá zapotřebí, o někoho se starat!
 ANNA Nechci být těhotná. Nelíbí se mi tělesná stránka té věci. Jó, děti jsou
 samozřejmě moc roztomilé... ale maximálně na hodinku a z bezpečné
 vzdálenosti.
 MARIE Ženské bez dětí jsou divné. A nešťastné.
 ANNA Jak nemají být nešťastné, když se jim neustále vyhrožuje? Tu nezřízenou
 touhu po dětech prostě nechápu.
 MARIE Každá žena chce děti.
 ANNA Každá NE. Kdybych se narodila jako chlap, nikoho by ani nenapadlo mít
 mi to za zlé. Babičko Valérie, zachraň mě! Co ty si myslíš o těhotenství?
 VALÉRIE Já nevím. Porod, to je bolest, na kterou člověk docela rychle zapomene.
 Nebýt mých těhotenství, tak si tu dnes takhle nepovídáme.
 MARIE To je pravda. Mě osobně žádný, ani sexuální zážitek nikdy nenaplnil tolik,
 jako když jsem svoje děťátko jako miminko chovala v náručí. Tu
 malinkou hlavičku držet v dlani, to teplé tělíčko, které se ke mně tisklo

tak odevzdaně...

VALÉRIE Mé první dítě, Josífkův vytoužený synáček, zemřel ještě v porodnici na zápal plic. Bylo těsně po válce, ale pro nás jako by trvala dál. Cítila jsem se provinile, že jsem pak porodila jenom dceru.

ANNA Babi, no to snad ne! O pohlaví dítěte přece rozhodují spermie, to už je dávno známá věc! Cítit provinile se teda mohl leda děda, když si neuměl zařídit dalšího kluka!

VALÉRIE Vážně? To kdybych věděla!

ANNA Někdy si říkám, jaká náhoda rozhodla o tom, že jsme se narodili zrovna my. Kdybys ty, babi, nepoznala dědu, ale počala dítě s profesorem, už bychom to nebyly my dvě, ale někdo jiný. Kdybys ty (*Marii*) nepoznala tátu, nebyla bych to já.

VALÉRIE Josífka jsem poznala na bále!
(V pozadí se klidně může objevit silueta urostlého muže, jak cvičí a posiluje)

MARIE Já Chřestýše na večírku na vysoký.
(Vedle svalnatého muže by se mohla objevit silueta muže s kytarou)

ANNA Já měla chlapů, to bychom tady byly hodiny, kdybych vám to měla všechno vykládat.
(V pozadí by nyní bez zastavení mohlo projít patnáct až dvacet mužů)

VALÉRIE Josífek. Byl tak krásný! Tak mužný. Podíval se na mě a zastavilo se mi na okamžik srdce.

ANNA Na jak dlouho?

VALÉRIE To se tak říká.

MARIE Chřestýš byl okouzlující a vtipný. Pořád se smál.

ANNA Koho by napadlo, že se ten humor jednoho dne prostě vypaří?

MARIE Hrál nádherně na kytaru a krásně zpíval. Měl vlastní kapelu, podobnou Beatles.
(muž s kytarou začne zpívat píseň od Beatles asi Michelle)

VALÉRIE Měl urostlé tělo, byl skvělý fotbalista a bylo to na něm vidět.

MARIE Byl tak hubený, že když šel, bylo slyšet, jak mu chřestí kosti. Proto se mu říkalo Chřestýš.

ANNA Já mám ráda tiché intelektuální muže, mlčenlivé a trochu tajemné, abych si je mohla sama domýšlet. Jako Xaver. A můžou být klidně drobní a nesportovní.

VALÉRIE Jenže ani jeden z nás tenkrát na tom bále nebyl sám. Oba jsme byli zadání. Tančila jsem se svým profesorem, s tím, co všichni čekali, že se vezmeme. Josífek tančil s nějakou Evou s kterou tehdy chodil, a při tom tanci jsme za zády našich protějšků na sebe vrhali vášnivé pohledy.

MARIE Že by mě chtěl takovej frajer, mě nenapadlo ani ve snu! A on mě chtěl! Takže jsem byla v prvním ročníku na vysoký, bylo mi devatenáct a byla jsem v tom.

VALÉRIE Hned z našeho druhého setkání jsem odešla s outěžkem.

ANNA Já jsem si naštěstí nemusela vzít prvního chlapa, který by mě zbouchnul.

VALÉRIE Když jsem svým rodičům, zbožným evangelíkům, oznámila, že já, absolventka obchodní akademie, čekám dítě s vyučeným elektrikářem, nemajetným katolíkem, přesněji řečeno ateistou z katolické rodiny, byli

zhrození.
 MARIE Když jsem tátovi řekla, že jsem těhotná a budeme se s Chřestýšem brát, řekl: Toho si neber, má slabošskou bradu! Dítě vychovám sám.
 Chřestýšova máma řekla: Nech si to dítě vzít, zničíš Chřestýškovi život!
 On přece musí studovat! A táta řekl – ano, nech vystudovat živitele rodiny.
 VALÉRIE Zhrzený pan profesor přišel k mým rodičům poprosit o mou ruku. Miluje mne prý tak strašně, že si mě rád vezme i s cizím dítětem.

(ozve se svatební pochod)

HLAS Valérie, Valérie, berete si zde přítomného chudého a nedovzdělaného Josífka za svého muže?
 VALÉRIE Ano! Však on si tu maturitu dodělá při zaměstnání...
 HLAS A vy, Marie, berete si svého hubeného Chřestýše, rockera s ustupující bradičkou?
 MARIE Ano! Však já si ho vykrmím, a že je slaboch, to se mi hodí, aspoň mě bude poslouchat.
 HLAS A co vy, Anno, koho si vezmete vy?
 ANNA Já se vdávat nechci! Ne a ne a ne! Pro mě je nejdůležitější svoboda.
 HLAS Víte, že žena je hádankou a sňatek jejím rozluštěním?
 ANNA Hovno.
 HLAS Víte aspoň, v čem tkví vaše odmítání tradičních hodnot?
 MARIE To je jednoduché, má strach ze špatného kroku. Aby něco nepokazila jako my, nedělá raději nic.
 ANNA Mami, nechtělaš mi náhodou něco říct?
 MARIE Já jsem ti to ještě neříkala? Helga se vdala! A Alžběta se taky vdala a Rozálie se vdala a Jana se vdala a Karla se taky vdala a Vladka s Monikou, obě se vdaly... *(seznam jmen libovolně pokračuje)*

4. sen – Spadla klec

ANNA Holky
 VALÉRIE No?
 ANNA Jako by na mě najednou všechno padalo. Něco jako když se blíží konec něčeho.
 VALÉRIE Jako života?
 MARIE Proč by měl být konec?
 ANNA Spadla klec, teď nás lapí.
 VALÉRIE Nene, jen se vdáváme.
 ANNA Tobě snad nikdy nedošlo, proč všechny pohádky končej ve chvíli, kdy se ti dva vezmou?
 VALÉRIE Ne, proč?
 ANNA Protože od té chvíle už by to byla knížka hororů. Potom rodila jednoho fákana za druhým, dokud neumřela.
 MARIE Proč nám chceš zkazit náladu?
 ANNA Oba zestárli a zošklivěli...
 MARIE Proč nám chceš brát iluze?

ANNA ... přestali se mít rádi...
 MARIE I kdyby byla pravda, co říkáš, určitě je lepší doufat, že láska vydrží, přemění se na takovou tu klidnou a trvalou...

ANNA ... začali podvádět jeden druhého...
 MARIE Věřit! My se budeme milovat do konce života, v míru a laskavosti spolu budeme stárnout. A vůbec, proč myslet na stáří?

ANNA ... občas ji i bil, ale ona to všechno vydržela.
 MARIE Tak ale už dost. Mlč!
 ANNA Byla to totiž, jak se říká, silná ženská, která věděla, co chce. Hlavně si ho udržet! Ženský totiž, jak se říká, vydržej víc než člověk.
 MARIE To, že ty na lásku nevěříš, neznamená, že láska neexistuje.
 ANNA To, že ty na ni věříš, neznamená, že existuje.
(konec snu)

VALÉRIE Než mě Josífek poznal, vystřídal hodně žen.
 ANNA On byl obecní bejk?
 MARIE Anči, mlč chvíli, prosím.
 VALÉRIE Jeho maminka, které jsem se vůbec nelíbila – byla jsem totiž na ni příliš vzdělaná a z příliš bohatého statku – mu řekla: Doteď plakaly holky pro tebe, teď budeš plakat ty.

ANNA Jaké to, babi, bylo, když ses přestěhovala do Prahy?
 VALÉRIE Prožila jsem na venkově tak krásné dětství. Nikdy nezapomenu na ten den, kdy jsem stála u nás na statku v otevřených vratech maštale a dívala se na straně okolo a na náš třešňový sad a musela se s tou krajinou rozloučit. Josífek dostal práci v Praze a my se museli přestěhovat. Já jsem se ale do města stěhovat nechtěla!

MARIE Já jsem se vdala hlavně proto, abych utekla z domova.
 ANNA Když mi bylo asi šest, zeptala jsem se mámy: Mami, a až vyrostu, kam ty půjdeš bydlet? Vid'?

MARIE Tehdy nám to zas tak vtipné nepřipadalo.
 VALÉRIE Dřív jsem chodila po polních cestách, po lese, sbírala houby a borůvky a bylo mi dobře. Jenže v tom anonymním městě jsem najednou trávil dny zavřená sama v bytě a cítila se strašně opuštěná,

MARIE Pak se táta se svou novou ženou Alžbětou odstěhovali a my s Chřestýšem zůstali tam
 ANNA Automaticky jsem předpokládala, že až vyrostu,
 VALÉRIE V TOM BYTĚ
 MARIE /v TOM BYTĚ
 ANNA /TEN BYT zůstane jen můj.
 VALÉRIE sama se svou holčičkou, a kolem žádní sousedé, žádná pospolitost, žádné bály a radost.

MARIE Možná proto jsi onemocněla.
 VALÉRIE Stýskalo se mi tady po všem: po žlutých polích porostlých řepkou a slunečnicemi, po loukách a po dubových lesích, po vrbičkách nad rybníkem, po chladivé vodě, po tanci a po větru, po mých šesti veselých

sourozencích, po starostlivých sestřích, po našem třešňovém sadu, a po odbíjení vězňích hodin.

(zvuk vězňích hodin a zároveň se ozve nějaká klavírní skladba, nejspíš Rachmaninov, Schumann nebo Chopin)

- To anonymní město. To vězení.
- ANNA Já mám město ráda. Člověk je tam svobodný. Sice osamělý, ale svobodný. Zbláznila bych se na vesnici, kde vám sousedé koukají přes plot i do oken. Když jsem byla malá, táta celé dny hrával na klavír. Na náš starý klavír z třešňového dřeva. Bylo to tak krásné, já bych klidně žila s klavíristou jen proto, aby mi celé dny hrál.
- (Marie přejde na jiné místo, aby se zvýraznilo, že jde o vzpomínku, mluví dětským hlasem)*
- MARIE Milá maminko, teta je tu na mě velice hodná. Dnes jsme měli k obědu hovězí maso se svíčkovou omáčkou. Mám se moc dobře a moc na tebe, maminko, vzpomínám, a prosím tě, aby ses mi už brzy vrátila z nemocnice a abys tu zase byla s námi. Maminko, brzy se uzdrav, puslu posílá Maruška.
- VALÉRIE Číst tvé dopisy...
- MARIE Ty návštěvy v nemocnici mi naháněly hrůzu.
- VALÉRIE Nechtěla jsem, abys mě takhle viděla... Ta bolest... a moje dítě, musela jsem tě nechat samotnou...
- ANNA Rakovina jako rodinná kletba. Skosila i dědu Josífka...
- MARIE Na tvém pohřbu všichni plakali a nás, sirotky, litovali. Byla jsem tak nešťastná, ale rozhodla jsem se, že já brečet nebudu. Seděla jsem v krematoriu v první řadě a říkala si v duchu: Hovno, prdel, hovno, prdel, prdel, prdel, prdel, a rakev s tebou přitom zajela do pece. Táta chudák plakal...
- VALÉRIE ... tak jak mu předpověděla moje maminka.
- ANNA *(Marii)* Maminko, proč mi tak brzy začaly šednout vlasy?
- MARIE *(Valérii)* Maminko, proč jsi nás opustila? Táta se mnou vůbec nediskutoval. Odteď jsem měla domácnost na starosti já. Samozřejmě jsem ještě vůbec vařit neuměla! Ve dvanácti!
- ANNA Jak to že nevařil děda?
- MARIE Pro něj to byla hotová věc. Byl přece chlap. A tak jsem celé dětství vařila, drátkovala parkety, myla okna, nosila uhlí ze sklepa, prala, žehlila, všela záclony... Někdy mám pocit, že jsem se dodnes nezastavila.
- ANNA Z lidí, kteří byli připraveni o dětství, se často stávají workoholici.
- MARIE Zatímco si moje kamarádky hrály, já jsem pracovala, a když jsem k nim přišla na návštěvu, seděly tam s nimi usměvavé maminky, bylo prostřeno, napečené koláče... Táta mě nikdy za nic nepochválil. Snad jen při promoci jsem cítila, že je na mě opravdu hrdý.
- VALÉRIE Vždyť jsi tak šikovná, Maruško, já na tebe pyšná jsem.
- MARIE Opravdu? To je dobře.
- ANNA Víte, co mi nejde do hlavy? Proč jste se tak snadno vzdaly svých jmen. Já si myslím, že děti by se měly jmenovat po matkách, jsou přece z jejich těla. Je absurdní, že když od rodiny odejde otec jako od nás, dětem zůstane jeho jméno. Já bych se nikdy nedala přejmenovat po muži. Nikdy.
- MARIE Teď jsem si vzpomněla... Varja Raněvská se vdala.

ANNA Vážně? A koho si vzala?
MARIE No přece Lopachina. Všichni měli podezření, jestli on něco nemá s Jepichodovem, ale nakonec se vyslovil. To byla úleva. Všichni se totiž báli, že si Varja něco udělá.
ANNA A vzal si taky Jaša Duňašu?
MARIE No ano, jak to víš?

5. sen – Nechali nás tady

ANNA Žena prý byla vyňata z mužova žebra, je to pravda?
MARIE Nesmíš věřit všemu, co se říká.
ANNA Tak odkud přišla?
MARIE Narodila se přece z jiné ženy, to snad dá rozum. Už tu byl otec Godot?
VALÉRIE Ještě ne.
MARIE Kde všichni jsou? Proč už nejdu? Kde jsou svatebčané?
ANNA Proč nechystají hostinu? Něco je zdrželo. Asi je zastihla bouřka, nebo se po cestě všichni zřítili do propasti.
VALÉRIE Ach ne! Zapomněla jsem doma myrtu!
MARIE (*Anně*) Poslyš, co to máš vůbec na sobě? V tomhle se chceš vdávat?
ANNA Pane bože, zapomněla jsem si oblíct šaty. Nechala jsem je ležet doma na posteli!
MARIE Jak jsi mohla?
ANNA To snad ne! Řekli mi, že tohle je můj opravdový velký den, jediný v životě, a teď je ztracen. Už nikdy se ze mě nestane opravdová žena. Béé. Béé.
MARIE Neplač, než se vdáš, tak se to zahojí. Tak se schováš za mě, no. Hlavně at' tě nikdo nevidí.
VALÉRIE Nevadí, otec Godot prý vidí jen na jedno oko, a to ještě docela špatně.
MARIE Haló, kde jste kdo? Tak oddáte nás, nebo ne? My čekáme.
ANNA My čekáme.
VALÉRIE Kam odešli?
ANNA Oni si prostě odešli.
MARIE Odešli, nechali nás tady.
(*konec snu*)

MARIE Ta ubíhající krajina...
ANNA Co myslíš, mami, jak se mi bude žít v bytě, ve kterém se vám rozpadlo manželství? Bude to dobré?
MARIE Strávila jsem v tom bytě celý život! Nechala jsem tam nově vytapetovat, položila jsem nové koberce. Když budeš každý rok práť záclony a mýt okna, bude to dobré.
ANNA Takže myslíš, že tam za mnou nebudou chodit vaše přízraky, že tě tam neuvidím zase plakat na posteli? A že mé vztahy se nerozpadnou jako ty vaše?
MARIE Když budeš pěkně umývat podlahu a drhnout vanu, tak ne.

ANNA Víš, já bych to nesnesla, kdybych musela každý den v tu samou hodinu vstávat do práce. Měla bych navždy husí kůži, kdybych věděla, že mě čeká jen práce, práce a mezitím každý rok jen dva týdny dovolené v Chorvatsku.

MARIE Kdybys měla lepší práci, mohla bys jezdit na lepší místa.

ANNA Mami, nenapadlo tě někdy, že tím, jak chceš jakoby pro mě to nejlepší, mi vlastně naznačuješ, že jsem v tvých očích selhala?

MARIE Nábytek tam bude ještě třeba přestavět. Na ten stoleček pod oknem si musíš dát nějakou kytku, to je ti doufám jasné.

ANNA Mami, mami, nemrzí tě, že jsem na světě? Nebo spíš – že jsem to zrovna já, kdo vyrostl z toho dítěte, které jsi porodila?

MARIE Ty jsi byla tak veselé dítě. Nejjasněji si tě pamatuju, když ti bylo asi šest nebo sedm. Jak jsi na té fotografii se zavřenýma očima. Ta fotka z profilu. Máš na ní dlouhé vlasy, krásný nosánek. Byla jsi krásná jako princezna.

ANNA Jako princezna, co čeká na prince, já vím. Proč ženy pořád na něco čekají, nevíte? Čekají na prince, čekají na pochvalu, čekají na svolení, aby se vydaly do světa, čekají na vděk, na vysvobození. Muži, ti zkrátka nasednou na koně a už si to ženou vpřed. Ti se mají!

(ze tří žen jsou nyní tři jezdci – princové na koních; hraje jezdecká hudba a oni cválají)

VALÉRIE Přátelé, bodněte koně do slabin! Již vidím v dálce špičky věží.

MARIE Blížíme se k zámku!

ANNA Poslyšte, chlapi, dohodněme se předem, jak se tam o ty dámy podělíme.

MARIE Sněhurka je moje!

VALÉRIE Já chci Popelku!

MARIE Slyšel jsem o Sněhurce tolik vyprávět! Prý jen najde opuštěnou chýši, začne v ní kuchtit a smýčít, co kdyby v ní bydlel nějaký trpaslíček, který to ocení? A co kdyby jich bylo víc? Zrcadlo, zrcadlo, kdo je nejkrásnější? Ten, kdo umyje nádobí.

VALÉRIE Vzrušuje mě Popelčina umouněná tvář. Pánové nemají slabost pro poddajné chudinky s psíma očima? Říká se, že pod špinavým pláštěm mají holou píču!

(pohoršené zaržání Mariina koně)

Ne? tak pardon, pardon! Mě rajcuje, jak klopí víčka, a přitom tam dole žhne, když přikládá do kamen, má tam zatopíno, he he he.

ANNA Pozor na to trní, brzděte! Šípková Růženka je ale moje. Přikrást se ke krásce a ve spánku ji opíchat, když ona přitom ani nedutá, tomu já říkám láska.

VALÉRIE Pánové, až dodnes jsem celé dny ležel na peci, leckdo by řekl lenoch, ale mně to skvěle zocelilo sedací svaly, takže teď dokážu ovládat koně jen stiskem svých pŕulek!

MARIE Pche, to je toho. Vidíte, jak se mé mužství nadouvá? Jak myslíte, že ovládám koně já?

ANNA Já nemám exotických míst na svém těle. Snad Růženka ve mně i tak bude spatřovat výjimečného člověka.

(konec výjevu)

ANNA Babi, a ty třešně v zahradě u vašeho statku ještě stojí?
VALÉRIE Ani se neptej. To bylo něco strašného. Jednoho dne se manžel jedné z mých neteří rozhodl, že ty třešně v zahradě už jenom zbytečně živoří, že zaclánějí výhled do krajiny a že už ani neplodí, a aniž se někoho zeptal, všech těch našich deset třešni pokácel. Když jsem přijela, všichni mí bratříčkové a sestry tam leželi v trávě, jeden vedle druhého. A pak všechny ty stromy rozřezali a zapálili a naším údolím se celé týdny valil třešňový dým. Ještě teď si dokážu vybavit tu štiplavou smutnou vůni.

ANNA Proč chceš ty stromy kácet?
MARIE Ne, to nesmíš!
VALÉRIE Co ti ty stromy udělaly?
ANNA Zbláznil ses?
VALÉRIE To je moje tělo!
MARIE Naše kořeny!
ANNA Babi! Mami! Vystupujeme, už jsme tady! Jsme u moře!
VALÉRIE Ach, už ho vidím! to je rozlehlost, to je krása!
(dojdou, na pláž)

ANNA Tak babi, dívej se. (předvádí gesta všech stylů) Tohle jsou prsa. Tohle kraul. Tohle je motýlek. Čubička. Znak. A splývání.
VALÉRIE Nejlíp mi asi půjde to splývání.

6. sen – Čekání na ženichy a na vnitřní proměnu

MARIE Začíná to být dlouhé.
VALÉRIE Tak schválně, kterej se objeví dřív.
ANNA Ten můj sotva. Trvalo mu sto let, než si mě všimnul.
VALÉRIE Protože jsi spala.
MARIE To já taky, ale stačil jediný pohled...
ANNA Jo? Já slyšela, že si ten tvůj myslel, že jsi mrtvá.
VALÉRIE To jsem taky slyšela.
MARIE No dovolte!
VALÉRIE Vždyť jsi ležela v rakvi.
ANNA Jo, kdo to kdy slyšel, zamilovávat se do mrtvol.
MARIE Co jste tak nabroušený? Nejste jediný, komu se nedostavil ženich. (Anně) Ty jsi snad nebyla jako mrtvá? Prsty propíchaný vřetenem?
ANNA To byla normální regulární sudba žárlivý třináctý sudičky, že ji naši nepozvali na křtiny.
MARIE Jo, a to on věděl, jo? Proč on se místo tebe vlastně nezamiloval do cihly ve zdi té tvé věže, ve který jsi spala?
VALÉRIE Nechme toho. Každopádně tohle začíná bejt trapný. My jsme trapný a všem pro smích, v těch šatech, jak tu stojíme.
ANNA Já věděla, proč je nechat doma.
MARIE Nejspíš se všichni tři spolu někde opili. Co my o nich vůbec víme?

ANNA Že maj prachy, princátka.
VALÉRIE No tak to šly spíš za děvkama.
MARIE Když si s námi sjednali svatbu, jo?
VALÉRIE Rozlučka se svobodou. Mně je to fuk, hlavně že má zámek.
ANNA Ještě to přiznáš...
MARIE Co ty se povyšuješ, co? Jen proto, že ses sama narodila rovnou do zámku...
Co bys dělala, kdyby se k tobě neprosekala jako by náhodou královský synek, co? To je mi náhodička.
ANNA O nic větší, než že když někdo zabloudí do lesa, kde zrovna ty jako by náhodou ležíš v rakvi, a jako by náhodou má ta rakev skleněný víko, tak že je to jako by náhodou královský princátko! Nikdo jinej než princátka se samo sebou lesem nepotuluje.
VALÉRIE Prosím vás, dejte pokoj, k čemu to je, když jsme tu stejně samy?
ANNA Jo, kdyby šel kolem žebrák! To by se ta tvoje banda sedmi malejch hornickejch úchyláčků asi dvakrát rozmejšlela, jestli tě svěřit jeho nekrofilním choutkám. No ale když má zámek... (*Valérii*) A ty taky mlč!
Ty návnado. Převlíkat se do drahejch šatů, jen abys ho oklamala! Šmudla si hraje na princeznu. Ženský v celým kraji si kvůli její miniaturní nožičce uřezaly paty.
VALÉRIE Vždyť je to jen pohádka!
ANNA A to ti nevádí, že děti tomu věří, na nás, na takový krávy blbý? Copak tys nechtěla v životě nic dokázat?
VALÉRIE Chtěla.
ANNA Chtěla jsi bejt, pokud vím, zooložka?
VALÉRIE Ano.
ANNA Ptáci ti zobali z ruky, hrách ti pomáhali vybírat z popela, se zvířatama to umíš, tak proč se ty blbá chceš zrovna vdát a sloužit tomu navoněnému ťulpasovi? Máš před sebou úžasnou kariéru! (*Marii*) Co tys chtěla bejt?
MARIE Chtěla jsem si otevřít restauraci a třeba to jednou dotáhnout na celosvětovej řetězec.
ANNA No prosím. A čeká tady v šatičkách na spasitele. Pojd'me domů.
VALÉRIE Hele, nezhrubnul ti nějak hlas?
ANNA Mně? No, asi jo, možný to je.
VALÉRIE A ty, neraší ti něco na tváři?
MARIE Máš pravdu, co to je?
VALÉRIE Mně se pod šatama začaly asi zmenšovat prsa.
ANNA Pomoc! Mně se asi dělá pleš.
VALÉRIE Co to je?
MARIE Co se to s námi děje?
ANNA (*sáhne si do klína*) Ne, tak to je konec.
(konec snu)

ANNA Budete se na mě opravdu moc zlobit, když linie našeho rodu se mnou skončí? Já totiž nedokážu vidět v dětech své pokračování ani nesmrtelnost.
MARIE A v čem tedy? Snad ne v těch obrazech?

ANNA Ne, ani v těch. Nevidím ji nikde. Všechno zahučí do hrobu, do nicoty.
VALÉRIE Ty jsi mi optimistka. Chceš tím říct, že veškerá moje životní snaha byla marná?
MARIE A moje taky?
ANNA To jistě ne, vaše ne. Jsem ráda, že jsem na světě. Ale proč by se člověk musel za každou cenu rozmnožovat?
VALÉRIE Ale vždyť je to krásné, dokázat svým tělem stvořit nový život, to je zázrak!
MARIE (*Anně*) Moc přemýšlíš. A na ty pitomé myšlenky máš čas právě proto, že nemáš děti.
ANNA Dívám se do zrcadla... Pamatuju si, jak jsem byla krásná holčička, a pamatuju si, že jsem si pak neuměla představit, že někdy zestárnu.
VALÉRIE A život uteče, člověk ani neví jak.
ANNA Naštěstí se vidíme v zrcadle každý den, vidět se třeba jen jednou za deset let, to by byl hrozný šok.

(Valérie a Anna hrají spolu zrcadlovou pantomimu)

Dívám se do zrcadla a vidím tebe, babičko Valérie, jako bys to byla ty, kdo se dívá, a dovedu si představit, že stejně jako já teď jsi doufala ve svůj život.
VALÉRIE Mám závrať...
ANNA ... z času, ...
VALÉRIE ... kterým jsme prošli...
ANNA ... jako alejí.

MARIE Proč jste tak sentimentální? Život mám ráda a cítím se pořád, jako když mi bylo dvacet. Já nechci nikdy umřít! A strašně nerada se vracím k tomu, co bylo. Kdo ví, kolik nám ještě zbývá let, ale nač se tím trápit? Lepší je prostě něco dělat.

(Ženy vstupují do moře, Valérie plave.)

VALÉRIE Plavu. Já už zase plavu! To je nádhera! Aničko, co je to za styl, kterým plavu?
ANNA No, babi, řekla bych nalomená čubička. A tohle jsme někdy dělali v dětství, když jsme si hráli na utopence. Ale vizuálně je to krásné, tvá hlava na moři s tím východem slunce v protisvětle. Babi, vydrž v téhle poloze! Namaluju ti portrét v moři! (*maluje*)
VALÉRIE Nese mě voda. Nadnáší mě jako motýla.
MARIE (*Anně*) Teď, když jsme tady u útesů, ti chci něco říct. Prosím tě, posloucháš mě? Chtěla jsem tě o něco poprosit. Já si v žádném případě nepřeju být pohřbena, ano? Můžeš mi to slíbit? Nechci mít hrob. Hodte mě do moře. Tady. Do jižního moře, ať jsem v teple.
ANNA Dobře, mami, já tě tu rozpráším. Slibuju.

O rok později

(Valérie sedí po celou tuhle scénu kdesi v křesle v přítmi v pozadí, Anna sedí u stolu a pláče)

VALÉRIE Neplač, dítě, žádnéj za to nestojí.
ANNA Zase jsem prohrála. (*utře si slzy*) Babi, jak dlouho tu ještě se mnou budeš? Nechci, abys odešla.

VALÉRIE To záleží na tobě a mamince.
ANNA Co ty si vlastně myslíš o mámě?
VALÉRIE Proč? Tvoje maminka je šikovná a statečná žena.
ANNA Já z ní mám akorát komplexy. Moje maminka... dosáhla dokonalosti ve všech sférách života, doma i v práci. Pro dceru, která ze sebe odmítá v životě sdírat kůži, je to nepřekonatelný vzor. Ženy její generace žily tyhle životy na dvě směny, po mužích nic nechtěly a ještě na sebe byly pyšné, že všechno táhnou samy.

VALÉRIE Co myslíš, že jsem dělala já?
ANNA No jo, ale to byla jiná doba. Tohle já odmítám. Pamatuju si otce, jak leží tajdle na posteli a čte si, zatímco máma je kde? V kuchyni. Jaksi mimochodem kromě domácnosti dosáhla taky kariéry, mnohem lepší než otec. Já mám talent, nápady, mám energii, ale jako by mi stále něco bránilo v úspěchu.

VALÉRIE Jak to, dostala jsi tu cenu.
ANNA Já vím, ale... Jako bych vždycky v poslední chvíli ucukla, jako bych se bála...

VALÉRIE Víš, co si myslím, že to je? Ty si nedovoluješ být šťastná, protože nežiješ, jak si představuje tvoje máma. Neposlechlas ji, a teď se bojíš, že selžeš...
(A. se na ni překvapeně podívá, protože V. vystihla pravdu, kterou si doted' neuvědomila)
ANNA No, to je pravda. Ale co mám dělat?
VALÉRIE Bude to znít banálně, ale řídit se sama sebou. Ona přece nerozhoduje o tvé hodnotě ani o tom, jak máš žít.

(vejde Marie)
MARIE Kde je Xaver?

ANNA On... nevím. Tak, teď počkej... *(jde k obrazu, který stojí opřený o zeď, zahalený)* To máš ode mě k narozeninám, chceš se podívat?
(M. jde k němu a odkryje ho. Je na něm Annin nahý autoportrét s dítětem v náručí)
MARIE Co to je?
ANNA No přece... vím, že by sis přála...
(M. si sedne ke stolu a A. také)
MARIE Ale já už od tebe přece dítě nečekám.
ANNA Vážně?
MARIE Vím, že ani jako malá sis s panenkami nikdy nehrála. Když na to člověk není, nemá smysl se do toho nutit.

ANNA Opravdu? Děkuju, mami. Já nevím, proč to nechci. Slyšela jsem, že ženy, které vyrostou v rozvedené rodině, zkrátka po dětech netouží, protože nedokážou věřit... v tu rodinu.

MARIE Kde je Xaver?
ANNA On... opustil mě.
MARIE Jak to? Vypadal jako slušný člověk.
ANNA Zamiloval se do jiné.
MARIE Pořád lepší, než kdyby ti umřel.
ANNA To teda nevím. Když tě opustí, je to, jako by ti takhle nad hlavou vyvěsil obrovské transparent se zářivým neonovým NE. Jsem plná citu a nevím kam s ním, kam ho složit, potřebuju milovat a nemám koho, jak můžu

obejmout celý svět?
 MARIE Když Jan zemřel, plakala jsem pět let. Uvnitř mě zůstaly věci, které jsem mu už nestihla říct, o něčem mě za života přesvědčoval, a já mu už nemohla dát za pravdu. Když někoho tolik miluješ... Kdy odešel?
 ANNA Před týdnem.
 MARIE Tak ještě vydrž, třeba se vrátí.
 ANNA Tak ty si nemyslíš, že je to moje chyba?
 MARIE Proč tvoje?
 ANNA Vždycky jsem si myslela, že jsi mi to s tátou přála. Jako za trest, víš? Že sis myslela, že by mě správně neměl mít rád, protože jsem zlá a špinavá, a proto jsi ho ode mě schválně odehnala.
 MARIE Ale ne. Já si ho jenom přestala vážit. Když jsem přišla o Jana, vy už jste byli velcí, tak jsem se vrhla na práci.
 ANNA Tak proto?!
 (pauza)
 A ty jsi plakala pro Jana celých pět let? Myslíš, že by ses ještě mohla do někoho zamilovat?
 MARIE Nechci teď zase brečet.
 (A. pohladí M. po ruce)
 Po jeho smrti jsem se začala dívat po přírodě, procházet po lese, to jsem dřív nedělala. Třeba ti ta ztráta otevře nějaké nové obzory, třeba díky tomu namaluješ nějaký krásný obraz.
 ANNA Mami.
 VALÉRIE Už jsem myslela, že tu strávím celý svůj posmrtný život. Tak já už se, děti moje, musím vrátit.
 ANNA Ne, babi, ještě nechod'. Ještě si toho musíme tolik říct!
 VALÉRIE Ne, teď už můžu klidná odejít.
 ANNA Vezmi si aspoň ten obrázek, jak plaveš v moři.
 VALÉRIE Odnes ho Josífkovi, ať vidí, co umíš, že jsi po něm, a aby věděl, že už umím plavat. Přijď mi položit svíčku na hrob a ještě si promluvíme. Ty si nemyslíš, že mrtví nežijí, vid'? Buďte tu statečné. Nashle!
 (zmizí, Anna hned zapálí červenou hřbitovní svíčku a jde s ní na hřbitov)
 ANNA Najít babiččin hrob na tom maličkém hřbitůvku nebylo vůbec těžké. Leží tu jenom naše rodina, jen naši předci. Mám závrať z pomýšlení, že i oni byli jednou mladí, plni naděje. Mně by nevadilo mít hrob, kdyby na něj chtěl někdo chodit. Ale musel by tam nade mnou být stromek. Vrba nebo bříza s větvemi až k zemi.
 VALÉRIE Ta svíčka, kterou jsi za dne zapálila, bude-li mírný vítr, dohoří až v noci.

7. sen – Ženy ve fracích

Zní slovenská lidová píseň *Oddavac še budu*:

*Oddavac še budu, hlasi nezabudu.
 Na spodek do ladi ukladac ich budu.*

Vtedi kvitki tarhaj, kedz še rozvijaju.

Vtedi me mamko daj, kedi me pitaju.

(Všechny tři mají na sobě pánské obleky.)

VALÉRIE Tak svatba nakonec přece jen bude.
ANNA Našli se svatebčané?
VALÉRIE Našli, jsou tady všichni.
MARIE Nic se jim nestalo. Byli prostě líní a šli pomalu.
ANNA Nevzpomínáte si, pane, k čemu jsou naše ňadra?
MARIE Abyste s nimi nakrmil hříbátko, potkáte-li ho na louce.
ANNA Věděl jste, pane, že sameček mořského koníka také nosí v bříšku své
malé koníčky?
VALÉRIE Zato samička kudlanky nábožné svého samečka sežere hned po páření!
MARIE To se smějete mně, pane?
ANNA Chraňbůh!
MARIE Smějete se mi, že strkám hlavu do chomoutu!
ANNA Nesměju se vám.
VALÉRIE Jste nějak pobledlý, pane.
MARIE To víte, nevolnost, vždyť já čekám koníka.
VALÉRIE Vy také?
ANNA A kdo si vás bere, pane?
MARIE Bere si mne žena. Žena, jíž jsem byl vyjmut z žebra. Nebo z lůna? Už si
nevzpomínám.

KONEC

Poděkování Royal Court Theatre, Českým centrům a firmě Norton Rose